

ξεων τόσο ἀτόπων ὡς πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, ὥστε ἐβι-
άσθησαν νὰ τῷ ἐπιβάλλωσι σιωπὴν καὶ νὰ τὸν ἐκβάλω-
σι μετ' εὐγενείας ἐξω τὴν θύραν. ὁ νέος ὁμως οὐχ ἤ-
τον κατώρθωσε τὸν σκοπὸν τοῦ ἐζήτησε τὴν παραι-
τησίαν τοῦ καὶ τὴν ἔλαβε, καὶ μετὰ ἓνα μῆνα ἀφ' ὅτου
ἀνεχώρησαν ἐπανῆλθον πάλιν εἰς τὰ παρὰ τὴν Γαλ-
λίας. εἰς τὴν δημαρχίαν κατὰ πρῶτον ἔμαθεν ἡ Ἰωάννα
ὅτι ὑπανδρεύετο τὸν θεῖον της. Καθεὶς δύναται νὰ κρίνῃ
περὶ τῆς χαρᾶς της καὶ τῶν συγκινήσεων τῆς ψυχῆς
της ὅταν εἶδεν ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα ὅπερ
ὁ Ἰωσήφ, ὁ Χριστόφορος καὶ ὁ Ἰωάννης τὴν εἶχεν μὰ
θὴ νὰ ἀγαπᾷ.

Καθ' ἣν ὥραν ἀποπερατοῦμεν τὸ διήγημα τοῦτο
ἑπτὰ ἔτη παρῆλθον ἀπὸ τῆς ὑπανδρείας τῶν δύο μας
νέων· ὁ αὐτὸς ἔρωσ καὶ τὸ αὐτὸ φίλτρον ὑπάρχουσι
πάντοτε εἰς τὰς καρδίας των· ἡ χάρις καὶ ἡ καλλονὴ
τῆς Ἰωάννης κατ' οὐδὲν ἡλαττώθησαν. σοβαρὰ καὶ μει-
διῶτα ὡς πρέπει εἰς νέαν μητέρα, εἶναι ὑπὲρ ἄλλοτε
τὸ καύχημα καὶ ἡ χαρὰ τοῦ Κοετ-Δόρ. δύο ὥραϊα βρέ-
φη παίζουσι πρὸ τῶν ποδῶν της, καὶ οἱ γέροντες θεῖ-
οι της ἀποδίδουσι διπλασίως σέβας καὶ λατρείαν περὶ
αὐτὴν. — Διότι, σὺ εἶσαι, κόρη μου, τῇ λέγουσι συγ-
νάκεις, νὰ εἶσαι, ἥτις μᾶς ἀνοιξες τοὺς εὐλογημένους
δρόμους τοῦ χρέους τῆς οἰκογενείας.

ΤΕΛΟΣ.

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΠΙΤΤ Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ.

(Κατὰ Μακωλαϊὺν).

(Συνέχεια. Ἰδε φυλλάδιον ΛΘ')

Τὸ ὑπουργεῖον ἐπέτυχεν εἰς τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1754
ἔτους· ἀλλὰ ἡ ὄψις τῶν ἐξωτερικῶν πραγμάτων ἦτο
ἀπειλητική. Εἰς τὴν Ἰνδικήν, πρὸ καιροῦ οἱ Ἀγγλοὶ
καὶ οἱ Γάλλοι ἐνητχολοῦντο εἰς τὸ νὰ ἀλλήλοκτο-
νῶνται· τὸ αὐτὸ δὲ ἤρχισαν νὰ πράττωσι πρὸ μικροῦ
καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ὥστε τὰ πάντα προεμήνουν,
ὅτι ἐπικρέμανται καιροὶ ταραχώδεις, καιροὶ ἀπαι-
τοῦντες ἄνδρας ἄλλους παρὰ τὸν Νεοκαστελλίας καὶ
τὸν Ροδινσῶνα.

Κατὰ Νοέμβριον συνῆλθε τὸ Παρλαμέντον, καὶ
πρὶν ἔτι τελειώσῃ ὁ μὴν αὐτός, ὁ νέος Γραμματεὺς
τῆς Ἐπικρατείας εἶχεν ὅλως ἀποκάμει ἀπὸ τῶν ἀ-
νηλεῶν προσβολῶν τοῦ Γενικοῦ ταμίου τοῦ
στρατοῦ καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ.
Ὁ Φῶξ ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ μετὰ πλείστης ὀργῆς καὶ
πικρίας· ὁ δὲ Πίττ πρὸς μὲν τὸν ἀθῶον Ροδινσῶνα

ἐπεδείκνυνεν ὑβριστικὴν εὐμένειαν, κυρίως δὲ ἐστρεψε
τὰ ὅπλα αὐτοῦ κατὰ τοῦ Νεοκαστελλίας. Καὶ ποτε
ἠρώτησε, διὰ τῆς κεραυνώδους αὐτοῦ φωνῆς, ἐὰν τὸ
Παρλαμέντον συνεδριάξῃ μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ
παραδέχεται τὰ βουλευόμενα τοῦ πέρα τοῦ δέοντος
ἰσχύοντος ἐκείνου ὑπηκόου; Ὁ δούξ ἐξέστη τοῦ φρο-
νεῖν· ἐφοβεῖτο ν' ἀπολύτῃ τῆς ὑπηρεσίας τοὺς αὐθά-
δεις αὐτοὺς πολεμίους· ἐφοβεῖτο δὲ καὶ νὰ τοὺς προ-
βιδάτῃ· ἐν τούτοις ἦτο ἀπαραίτητον νὰ πράξῃ τι.
Ὁ Φῶξ, ὡς ὁ ἦτον ἀγέρωχος καὶ ἀπειθής τοῦ
σφαδάζοντος ἐκείνου ζεύγους, προετιμήθη, καὶ προε-
τάθη αὐτῷ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον ἐπὶ τῷ ὄ-
ρω, ὅτι θέλει ὑποστηρίξει αὐτὸ εἰς τὴν βουλήν· αὐ-
τὸς δὲ, εἰς ἀπεισίαν διὰ τὴν τύχην καὶ τὴν φήμην
αὐτοῦ ὥραν, παρεδέχθη τὴν πρότασιν καὶ διέλυσε
τὴν πρὸς τὸν Πίττ συμμαχίαν, ὅστις οὐδέποτε ἐλη-
σμώνησε τὴν προδοσίαν ταύτην.

Ὁ Ροδινσῶν, ὑπὸ τοῦ Φῶξ ἤδη ὑποστηριζόμενος,
κατώρθωσε νὰ διέλθῃ ἀκόπως τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἔ-
τους, ὁ δὲ Πίττ περιέμενε καιρὸν ἐπιτηδειότερον διὰ
νὰ ἐκδικηθῇ. Αἱ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας δια-
πραγματεύσεις ἐλάμβανον ὁσημέραι δυσμενεστέραν ὄ-
ψιν. Περὶ τὰ τέλη τῆς συνόδου, ὁ βασιλεὺς ἀνήγγειλεν
εἰς τὴν βουλήν, ὅτι ἀνάγκη νὰ παρασκευασθῶσιν ὡς
ἐπὶ πόλεμον, ἡ δὲ βουλή ἀπήντησεν εὐχαρίστως καὶ
ἐψήφισε τὴν ζητηθεῖσαν πίστωσιν. Ἐπὶ τῶν βουλευ-
τικῶν διακοπῶν, τὸ ἀρχαῖον μεταξὺ τῶν δύο ἐθνῶν
μίσος παρωξύνθη διὰ πολλῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα δὲν
ἐπεδέχοντο συνδιαλλαγὴν· ἀπόσπασμα Ἀγγλικῶν
στρατευμάτων, ἡχμαλωτεύθη εἰς τὴν Ἀμερικὴν, πολ-
λὰ δ' ἐμπορικὰ Γαλλικὰ πλοῖα συναλῆφθησαν εἰς τὴν
Ἰνδικὴν θάλασσαν. Ἦτο πρόδηλον, ὅτι ὁ πόλεμος
ἀπίσθη ἀναπόδραστος.

Ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ βασιλέως ἦτο νὰ ἐξασφαλί-
σῃ τὴν Ἀννοβερίαν, πρόθυμον δὲ εἶχεν εἰς τοῦτο τὸν
Νεοκαστελλίας. Ὅθεν, κατὰ τὸ ἔθος τοῦ καιροῦ ἐ-
κείνου, συνωμολογήθησαν, μετὰ πολλῶν Γερμανῶν
ἡγεμονίσκων, συνθήκαι, δι' ὧν οὗτοι ὑπεχρεώθησαν
νὰ δώσωσι στρατιώτας, ἐὰν ἡ Ἀγγλία δώσῃ χρή-
ματα· ἐπειδὴ δὲ φόβος ἦτο μήπως καὶ ὁ βασιλεύων
τότε τῆς Πρωσίας Φρεδερίκος Β'. ὁ Μέγας ἀναδει-
χθῇ ἐπίσης πολέμιος, ἐμισθώθη καὶ ἡ Ρωσσία, ἵνα
συνέχῃ τὴν Πρωσίαν.

Ἀμα αἱ συνθήκαι αὗται ἐγιναν γνωσταί, ἡγέρθη
ἀπανταχόθεν τοῦ κράτους γογγυσμός, τὸν ὁποῖον πᾶς
ἐμψρων ἄνθρωπος ἠδύνατο νὰ θεωρήσῃ ὡς πρόδρομον
τρικυμίας μεγάλης. Τὴν διαγωγὴν τοῦ Νεοκαστελλίας
κατέκρινον καὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους ἀείπο-
τε ὡς ὄργανα αὐτοῦ ἐθεώρει, καὶ αὐτοὶ οἱ περὶ τὸν
νέον τοῦ θρόνου διάδοχον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἄν-
θρωποι. Ἐν τῇ ἀμνηχανίᾳ ταύτῃ, ὁ Νεοκαστελλίας
ἐκάλεσε τὸν Πίττ, ἡσπάζθη αὐτόν, ἐγέλασεν, ἐδάκρυσε
καὶ ἐψιθύρισε τοὺς μεγαλητέρους ἐπαίνους καὶ τὰς λαμ-
προτέρας ὑποσχέσεις. Ὁ βασιλεὺς, ὅστις μέχρι τῆς ἐ-
ποχῆς ταύτης ἐδείκνυτο πρὸς αὐτὸν ὅσον ἐνδέχεται σκυ-
θρωπὸς, ἐράνη ἤδη εὐμενεστάτος. Εἶπον δὲ εἰς τὸν Πίττ,
ὅτι θέλει διορισθῇ ὑπουργός, ὅτι θέλει ἐρωτᾶται περὶ
πάντων, ἀρκεῖ νὰ εὐδοκήσῃ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς Γερμανι-

κὰς συνθήκας εἰς τὴν Βουλὴν. Ὁ Πίττ ἀπεποιήθη μὲ ψυχρότητα τὴν προταθεῖσαν αὐτῷ ἐν τῷ ὑπουργείῳ θέσιν, ἐξέφρατε βαθυτάτην ἀροτίωσιν καὶ εὐλάβειαν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσέθηκεν, ὅτι, ἂν ἡ Α. Μ. τοσοῦτον περὶ πολλοῦ ποιεῖται τὰς Γερμανικὰς ἐκεῖνας συνθήκας, θέλει παρεκτραπῇ τῆς γραμμῆς ἣν ἑαυτῷ ἐχάραξε, καὶ θέλει, πρὸς χάριν τοῦ κυριάρχου, ὑποστηρίξει τὰς συνθήκας ταύτας. α. Καλὸν, καὶ τὴν Ῥωστικὴν λοιπὸν « συνθήκην, » εἶπεν ὁ Νεοκαστελλίας. « Ὅχι, » ἀπεκρίθη ὁ Πίττ « ἀλλ' ὅτι τότε ἤλεον ὑποστηρίξει ὁλόκληρον τὸ » πολιτικὸν σύστημά σας. » Ὁ δούξ ἐπεκαλέσθη καὶ δι' ἄλλων τὴν συνδρομὴν τοῦ Πίττ, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμεινεν ἀδυσώπητος. Ὁ Μυρράν δὲν ἤθελε νὰ πράξῃ τι· ὁ Ῥοβινσὼν δὲν ἤξευρε τί νὰ πράξῃ. Ὅθεν ἀνάγκη ἐγένετο νὰ καταφύγῃσιν εἰς τὸν Φόξ. Καὶ ὁ μὲν Φόξ διωρίσθη γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας, ἀπόλυτον λαδῶν τὸ κράτος τοῦ ὑπουργικοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλῆς, ὁ δὲ Κ. Θωμᾶς Ῥοβινσὼν μετέβη εἰς τοὺς συνταξιούχους.

Κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1755 συνήλθεν αἱ βουλαί, ἐν μέσῳ σφοδρᾶς τοῦ κοινοῦ συγκινήσεως. Μετὰ δεκάγαλῆνικ ἔτη, ἔμελλε πάλιν νὰ ἀναφανῇ ἀντιπολίτευσις, ὑποστηριζομένη μὲν ὑπὸ τοῦ επιδόξου διαδόχου τῆς βασιλείας, ἀγομένη δὲ ὑπὸ τοῦ λαμπροτέρου ῥήτορος τῆς ἐποχῆς. Ἡ περὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον συζήτησις παρέμεινεν ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰς τὴν μνήμην τῆς γενεᾶς ἐκείνης, ὡς εἰς τῶν μεγίστων αὐτῆς βουλευτικῶν ἀγώνων. Ἡ συζήτησις αὕτη, ἀρξαμένη τὴν 3 ὥραν μ. μ., διήρκεσε μέχρι τῆς 5 ὥρας τῆς ἀκολουθοῦσας πρωίας. Τὴν νύκτα ἐκείνην ἀπέκτησε τὸ μέγα αὐτοῦ ὄνομα ὁ Γεράρδος Ἀμιλτων· ἡ εὐγλωττία αὐτοῦ ἠμαύρωσε τὴν λαμπρότητα ὅλων τῶν λοιπῶν ῥητόρων, ἐκτὸς τοῦ Πίττ, ὅστις, ἐπὶ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν, μετα θαυμαστῆς δεινότητος καὶ ἐνεργείας, ἠγόρευσε κατὰ τῶν εἰς τὰς ἐκείνης ἐπικρατείας διδομένων χορηγήσεων. Ἡ δύναμις ἐκείνη τοῦ λόγου, ἡ ἄλλοτε φρίκην ἐμποιήσασα εἰς τὰς πλειονοψηφίας τοῦ Οὐαλπολίου καὶ τοῦ Καρτερταίου, ἐπεφάνη ἤδη ὡς οὐδέποτε ἀκμαία εἰς ἀκροατὰς, οἵτινες δὲν ἦ-αν συνειθισμένοι εἰς ταιαῦτα ἀριστοτεχνήματα. Σῶζεται ἔτι, ὅπως οὖν ἀκέραιον, ἀπόσπασμά τι τοῦ περιφήμου ἐκείνου λόγου, τὸ περιέχον τὴν παραβολὴν τῆς συμμαχίας τοῦ Φόξ καὶ τοῦ Νεοκαστελλίας, μετὰ τῆς συμβολῆς τῶν ποταμῶν Ῥοδανοῦ καὶ Ἀραρος. « Εἰς Λούγδουμον διακρίβων, » εἶπεν ὁ Πίττ, « ἔβλεπον πάντοτε μὲ περιέργειαν τὸ » σημεῖον, ἐν ᾧ συνέρχονται ἐπὶ τὸ ἐν οἱ δύο ποταμοί, » μοί, ὁ μὲν ταπεινός, νωθρός, συγχερός, καὶ οὐδὲν « ἤττον· μηδὲ ὡς βαθύς, ὁ δὲ παραχώδης καὶ ῥαγδαίος » ἀλλὰ ὅσον ἀντίθετα καὶ ἂν ἦναι τὰ ρεύματα ταῦτα, » ἐπὶ τέλους ὁμῶς συγχωνεύονται. » Ἡ ὑπὸ τῆς ἀντιπολιτεύσεως προταθεῖσα τροπολογία ἀπερρίφθη διὰ πλειονοψηφίας μεγάλης, καὶ ὁ Πίττ ἀμέσως ἐπαύθη τῆς ὑπηρεσίας.

Ἐπὶ πολλοὺς μῆνας, ὁ ἀγὼν ὑπῆρξεν ἐν τῇ βουλῇ πικρότατος. Ἡ Κυβέρνησις εἶχε μὲν πάντοτε τὴν πλειονοψηφίαν, ἀλλὰ ἡ φήμη τῆς εὐγλωττίας τοῦ Πίττ καὶ ἡ ἰσχὺς τῆς μεγαλορροσύνης αὐτοῦ δὲν

ἐπαύσαν προαγόμενα· δι' ὅλης τῆς συνόδου, τὰ δὲ μετὰ τὴν παύσιν αὐτῆς ἐπελθόντα γεγονότα κατέστησαν ἀδύνατον εἰς πάντα ἄλλον τὴν κυβερνήτην τῆς βουλῆς καὶ τοῦ ἔθνους. Ὁ πόλεμος ἤρχισε, καὶ ἡ Ἀγγλία ἐπαθεν ἀπανταχοῦ γῆς ἐπονειδίστους συμφοράς, ἡ δ' αἰσχυρότερα τῶν συμφορῶν τούτων ὑπῆρξεν ἡ ἄλωσις τῆς ἐλάχιστης τῶν Βαλεαρίδων νήσων (τῆς Μινόρκας). Ὁ δούξ Ῥιχελιὺς, γερόντιον μωρόν, κατατρίψαν τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἄπασαν, ἀπὸ τοῦ 16 ἔτους μέχρι τοῦ 60, περὶ τὴν τῶν γυναικῶν διαφθοράν, ἀπεβδόσθη εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην, καὶ κατῴρθη νὰ ὑποτάξῃ αὐτήν. Ὁ νύαρχος Β γγιος, ἐκπεμφθεὶς, ἀπὸ Κάλπης, εἰς ἐπικουρίαν, δὲν ἐθεώρητε κατάλληλον νὰ συνάψῃ μάχην πρὸς τὸν Γαλλικὸν στόλον, καὶ ἐπανῆλθεν ἄπρακτος. Ὁ λαὸς παρωξύνθη μέχρι μανίας, καὶ ἐδήλωσε τὴν ἀγανάκτησιν αὐτοῦ εἰς τρόπον καταπληκτικόν. Τὰ ἐργαστήρια ἐπληρώθησαν λοιπῶν συγγραμμάτων καὶ γελοιογραφιῶν. Οἱ τοῖχοι ἐκαλύφθησαν σατυρῶν. Τὸ ἄντρο τοῦ Λονδίνου ἐζήτησεν ἐκδικησιν, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἀντήχησεν εἰς ὅλας τὰ γωνίας τοῦ βασιλείου. Ἀφ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας ἦλθον ἔντονοι πρὸς τὸν θρόνον ἀναφοραί, καὶ παραγγαλίας πρὸς τοὺς βουλευτὰς νὰ ἀπαιτήσωσι τὴν ἐξέτασιν τῶν αἰτιῶν τῶν ἀτυχημάτων· τινὲς μάλιστα τῶν βουλευτῶν προσεκλήθησαν νὰ μὴ ψηφίσωσι τὸν προϋπολογισμόν.

Ὁ Νεοκαστελλίας ἤρχισε νὰ τρέμῃ διὰ τὴν θέσιν του, καὶ προσέτι διὰ τὸ μόνον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐθεώρει πολυτιμότερον τῆς θέσεώς του, δηλαδὴ διὰ τὴν ζωὴν του· διότι ὁ λαὸς, ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, ἀπῆλθει τὴν ἐσχάτην τῶν ἐνόχων τιμωρίαν καὶ κατὰ τὸ παρὸν μὲν ἠδύνατο νὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὴν θυτίαν τοῦ Βυργίου, ἀλλ' ἔάν ἐπέρχοντο νέαι συμφοραί; ἔάν συνέπιπεν, ἀποθανόντος τοῦ γηραιοῦ βασιλέως, ν' ἀναβῇ εἰς τὸν θρόνον ὁ δυσμενὴς πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν ἐκεῖνον διακείμενος διάδοχος; ἔάν ἐξελέγετο τυχὸν πολεμία βουλή;

Τελευταῖον, κατὰ Ὀκτώβριον, ἐπῆλθεν ἡ κρίσις· ὁ νέος γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας (ὁ Φόξ) εἶχε πρὸ καιροῦ ἀπαυδῆσαι ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν καὶ τὴν κουρόνοιαν τοῦ πρώτου Λόρδου τοῦ θησαυροφυλακίου, καὶ ἤρχισε νὰ φοβῆται, μήπως χρησιμεύσῃ ὡς ἀποπομπῆς τράγος, εἰς σωθῇ ὁ γέρον ῥαδιούργος, ὅστις, ὅτε ἀμβλύνοις καὶ ἂν ἐραίνετο, ἦτο πολυμήχανος ὁσάκις προσέκειτο νὰ ἀποφύγῃ κίνδυνον. Ὁ Φόξ παρητήθη τῆς θέσεως αὐτοῦ. Ὁ Νεοκαστελλίας κατέφυγε πρὸς τὸν Μυρράν· ἀλλ' ὁ παρὰ τῷ ἀνωτάτῳ δικατηρίῳ εἰσαγγελεὺς ἔδωκεν ἤδη κενωθεῖσαν τὴν θέσιν τοῦ ἀρχιδικαστοῦ, εἰς τὴν πρὸ πολλοῦ ἀπέδωκε, καὶ εἶχεν ἀμετάθετον ἀπόφασιν, ἡ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν θέσιν ταύτην, ἡ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν. Οἱ ὑπουργοὶ προέτειναν αὐτῷ ἀξιώματα λαμπρότερα, εὐπροσοδωτέρα· καὶ ὅταν εἶδαν τὸν ἄνθρωπον ἐπιμένοντα, παρεκάλεσαν αὐτὸν θερμῶς, νὰ ἀναβάλλῃ τὴν ἀντιπολίτευσιν αὐτοῦ, νὰ τὴν ἀναβάλλῃ ἐπὶ μίαν σύνοδον, ἐπὶ ἑνῇ μῇνῃ, ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα, ἐπὶ μίαν ἡμέραν. Δὲν ἦτο ἄρα γε δυνατόν νὰ ἐμφαισθῇ ἅπαξ ἔτι τοῦλάχιστον εἰς τὴν βουλὴν; νὰ ὁμιλήτῃ τοῦλάχιστον

χιστον ὑπὲρ τῆς ἀπαντήσεως; Ὁ Μυρβόυς ὑπῆρξεν ἄδυσώπητος, καὶ εἶπε ῥητῶς, ὅτι εἰμποροῦν νὰ τὸν δώσωσιν ἢ νὰ μὴ τὸν δώσωσι τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιδικαστοῦ, ἀλλ' ὅτι εἰσαγγελεὺς δὲν θέλει πλέον νὰ ᾔναι.

Ὁ Νεοκαστελλίας κατώρθωσε τότε νὰ κατισχύσῃ τῶν προκταλήψεων τοῦ βασιλέως, καὶ προέτεινεν εἰς τὸν Πίττ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον· ἀλλ' ὁ Πίττ ἤξευρε τὴν δυνάμιν του καὶ ἀπέδειξεν ὅτι τὴν ἤξευρε, διότι ἀπήτησεν, ὡς ὄρον ἀπαραίτητον, ν' ἀποκλεισθῇ ὁ Νεοκαστελλίας ἐντελῶς ἀπὸ τοῦ νέου συνδυασμοῦ. Ὁ δοῦξ περιῆλθεν ἤδη εἰς γελοιώδη ἀληθῶς ἀμνηχανίαν· ἐσφρέετο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, φληναφῶν καὶ κραυγάζων, ζητῶν ἀπὸ ὅλους συμβουλήν καὶ μηδεμίαν συμβουλήν ἀκούων. Ἐν τούτοις ἡ σύνοδος ἐπλησίαζεν, ἡ δὲ κοινὴ ἐξαψίς δὲν ἤλαττοῦτο. Ἰς ἡδύνατο ν' ἀνθέξῃ εἰς τὸν Πίττ καὶ εἰς τὸν Φόξ ἐν τῇ βουλῇ τῶν κοινοτήτων; Τελευταῖον ὁ δοῦξ, ἀπελπισθεὶς, ἔδωκε τὴν παραίτησίν του.

Ὁ βασιλεὺς ἐκάλεσε τὸν Φόξ καὶ παρήγγειλεν αὐτῷ νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ Πίττ, διὰ νὰ συγκροτήσωσι νέον ὑπουργεῖον· ἀλλ' ὁ Πίττ δὲν εἶχε λητμονήσει τὴν παλαιὰν αὐτοῦ ἔριν καὶ ἀπεποιήθη θετικῶς νὰ συμπράξῃ μετὰ τοῦ Φόξ. Ὁ βασιλεὺς ἐτράπη ἤδη πρὸς τὸν δοῦκα Δευοντχιρίας, ὅστις κατῴρωθε νὰ σχηματίσῃ ὑπουργεῖον· καὶ αὐτὸς μὲν ἀνέλαβε τὸ θησαυροφυλάκιον, ὁ δὲ Πίττ ἐγένετο γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας καὶ ἡγεμὼν τῆς βουλῆς, ὁ δὲ Λόρδος Τέμπλης, τοῦ ὁποῦ οὗ ὁ Πίττ ἐνυμριύθη πρὸ μικροῦ τὴν ἀδελφὴν, ἀνηγορεύθη ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν. Τὸ ὑπουργεῖον ταῦτο δὲν ἡδύνατο νὰ διαρκέσῃ πολὺ, διότι ὁ μὲν βασιλεὺς δυσμενῶς διέκειτο πρὸς αὐτὸ, καὶ εἰς αὐτὰ δὲ τὰ συνταγματικὰ κράτη ἀναγκαῖον εἶναι οἱ ὑπουργοὶ ν' ἀπολαμβάνωσι τὴν εὐνοίαν τοῦ βασιλέως, ἡ δὲ βουλὴ, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἵσχυεν ἐτι οὐ μικρὸν ὁ Πίττ καὶ ἡ φατρία αὐτῶν, ἀσθενῶς τὸ ὑπεστήριξεν. Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσις κατώρθωσε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐν νέου ἐκλογὴν τινῶν ἐκ τῶν ὑπουργῶν, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ Πίττ μετὰ κόπου ἐξελέγη, διότι τοσαύτη ἦτο ἡ ἀθλιότης τοῦ τότε ἰσχύοντος ἐκλογικοῦ νόμου, ὥστε ἀνὴρ μέγας, ὅστις, μεγάλης ἐπικρεμασθείσης κρίσεως, ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ ὅλου ἔθνους ἐκλήθη εἰς τὰ πράγματα, ἐκινδύνευσεν ἐν τούτοις, δι' ἀριστοκρατικῆς ραδιοιουργίας, ν' ἀποκλεισθῇ τῆς βουλῆς ἐκείνης, τῆς ὁποίας ἦτο τὸ διαπρεπέστατον ἀγλαΐσμα.

Τὸ σπουδαιότερον γεγονός, τὸ συμβῆν ἐπὶ τοῦ ὑπουργείου τούτου, τοῦ μὴ διαρκέσαντος εἰμὴ πέντε μῆνας, εἶναι ἡ δίκη τοῦ Βυγγίου. Ὁ νύαρχος οὗτος κατεδικάσθη καὶ ἐθανατώθη ἀδίκως. Ἡ προδοσία, ἡ ἀνανδρία, ἡ ἀμάθεια εἶναι βεβαίως ἀξιοτιμώρητοι, ἀλλὰ ὁ Βύγγιος οὐδενὸς τούτων ὑπῆρξεν ἐνοχος. Εἰς τὸν Βύγγιον ἡδύνατο μόνον νὰ ἀποδοθῇ πλάνη κρίσεως, ἐξ ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας πολλάκις περιέπεσαν οἱ μέγιστοι τῶν στρατηγῶν, ὁ Φρεδερίκος, ὁ Ναπολέον, ὁ Οὐλεγκτὼν, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ὁμολογίαν. Τοιαῦται πλάναί δὲν πρέπει νὰ τιμωρῶνται, διότι ἡ τιμωρία δὲν ἀπατρέπει αὐτάς, ἀλλὰ τὰς προκαλεῖ ἐξεναντίας. Τῶντι, ἂν ὑπάρχῃ τί τὸ δυνάμε-

νον νὰ ἀραιρέσῃ ἀπὸ τὸν ἀξιωματικὸν τὴν παράστασιν τῆς ψυχῆς, καθ' ἣν μάλιστα στιγμὴν ἔχει πλεῖστην αὐτῆς χρεῖαν, εἶναι ἡ συνείδησις, ὅτι ἂν συμπέσῃ ἡ κρίσις αὐτοῦ νὰ μὴ συμφωνήσῃ μὲ τὴν κρίσιν τῶν ἀνωτέρων αὐτοῦ, θέλει αἰσχρῶς θανατωθῇ. Ὁ Πίττ ἐπολιτεύθη εἰς τὴν περίστασιν ταύτην γενναίως καὶ ἀξιοπρεπῶς, διότι δὲν ἐδίστασε, διακινδυνεύων καὶ τὴν θέσιν αὐτοῦ, καὶ τὴν παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐνοίαν, νὰ ὁμιλήσῃ καὶ εἰς τὴν βουλὴν καὶ εἰς τὸν βασιλέα ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ὑπῆρξεν ἄδυσώπητος. « Ἡ βουλὴ, βασιλεῦ, » εἶπεν ὁ Πίττ, « φαίνεται ἀποκλίνουσα πρὸς τὴν ἐπιείκειαν, » « Ἡ κρίσις μου » ἀπήντησεν ὁ βασιλεὺς, « ὑμεῖς μὲ ἐδιδάξατε, ὅτι πρέπει νὰ ζητῶ τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ μου, ὅχι εἰς τὴν βουλὴν, ἀλλὰ εἰς τὸν λαὸν αὐτόν » ἡ δὲ εὐφυὲς αὕτη ἀπάντησις περιεῖχε μὲν σαρκασμὸν τινα, ἀλλ' ἦτο συνάμα καὶ φιλοφρονητικωτάτη διὰ τὸν Πίττ.

Ὁ βασιλεὺς δὲν ἡδύνατο νὰ ὑποέρῃ τὸν Πίττ, ἀλλὰ τὸν Τέμπλην, τὸν ἐμίσει. Ὁ νέος γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας, ἔλεγεν ἡ Α. Μ., δὲν ἀνέγνωσε μὲν ποτὲ τὸν Οὐάτελον, (ὁ Πίττ τῶντι οὐδέποτε διεκρίθη ἐπὶ τῇ πολλῇ ἀναγνώσει καὶ μαθήσει) καὶ εἶναι μακρολόγος καὶ κομπώδης, εἶναι ὅμως εὐγενής· ἀλλ' ὁ ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν εἶναι ἀναίσχυτος. Διότι λέγουσιν, ὅτι ἐπεχείρησέ ποτε νὰ ἀποδείξῃ εἰς τὸν βασιλέα, ὅτι ἡ διαγωγὴ τοῦ ναυάρχου Βυγγίου, παραβαλλομένη μὲ τὴν διαγωγὴν τοῦ βασιλέως αὐτοῦ εἰς ὁμοίαν τινὰ ἄλλην πολεμικὴν περίστασιν, ἦτο ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ἀθωοτέρα. Τοιαύτη κατάστασις πραγμάτων, δὲν ἡδύνατο νὰ διαρκέσῃ, καὶ κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον ὁ Πίττ καὶ ὅλοι αὐτοῦ οἱ φίλοι ἀπελύθησαν τῆς ὑπηρεσίας, προσεκλήθη δὲ πάλιν εἰς τὰ βασιλεια ὁ Νεοκαστελλίας. Ἀλλ' ἡ κοινὴ δυσχέρεια δὲν εἶχεν ἐτι ἐκλίπει· εἶχε μὲν ἐλαττωθῇ ὅταν ὁ Πίττ περιῆλθεν εἰς τὰ πράγματα, ἐξηκολούθει ὅμως ὑποθαλαπομένη ὑπὸ τὴν σποδόν, καὶ ἤδη ἐξέλαμψεν αὐθις ἡ φλόξ αὐτῆς. Ἡ ἀξία τῶν δημοτικῶν γραμματικῶν ἐξέπεσε. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τοῦ Λονδίνου συνελθὼν ἀνηγόρευσε τὸν Πίττ πολίτην τῆς πρωτευούσης, καὶ αἱ μέγισται τῶν ἄλλων τοῦ βασιλείου πόλειαι ἐμεικλήθησαν τὸ παράδειγμα τοῦτο.

Αὕτη ὑπῆρξε κρίσιμος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Πίττ στιγμή. Ἦτο τῶντι κίνδυνος μήπως ὁ ἀγέρωχος καὶ ὀξύς αὐτὸς ἄνθρωπος, πρὸς ὃν ἡ μὲν αὐλὴ τοσοῦτον δυσμενῶς ἐπολιτεύθη, ὁ δὲ λαὸς τοσοῦτον ἔδειξεν ἐνθουσιασμόν, ἀρπάσῃ τὸν καιρὸν διὰ νὰ δείξῃ τὴν δυνάμιν αὐτοῦ καὶ νὰ κορέσῃ τὴν ὀργὴν καὶ ὁ καιρὸς ἦτο τῇ ἀληθείᾳ ἐπιτήδειος. Οἱ βουλευταὶ πολλῶν ἐπαρχιῶν καὶ μεγάλων πόλεων εἶχον παραγγελθῇ, ὡς προείπομεν, νὰ ἀπαιτήσωσι τὴν ἐξέτασιν τῶν κατὰ τὸ προλαβόν ἔτος συμβάντων ἀτυχημάτων. Ἡ περὶ τούτου πρότασις ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς βουλῆς ὁμοφώνως, καὶ ἡ ἀνάκρισις ἤρχισεν ὀλίγας μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ Πίττ ἡμέρας. Ὁ Νεοκαστελλίας καὶ οἱ συν-
υπουργοὶ αὐτοῦ ἐπέτυχον μὲν τὴν ἀπὸ τῆς κατηγορίας ἀπόλυσιν αὐτῶν, ἀλλ' ἡ μειονοψηφία ὑπῆρξε τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε δὲν ἐτόλμησαν νὰ ζητήσωσι

καὶ τὴν ἐπιδοκίμασίαν τῆς διαγωγῆς τῶν, καθὼς εἶ-
χαν κατ' ἀρχὰς σκοπὸν· τινὲς μάλιστα τῶν πονη-
ροτέρων παρατηρητῶν ἐβεβαίουν, ὅτι ἂν ὁ Πίττ ἤ-
θελε μεταχειρισθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἅπασαν αὐ-
τοῦ τὴν δύναμιν, ἡ ἀνάκρισις ἤθελεν ἐπιφέρει, ἂν ὅχι
τὴν εἰς δίκην εἰσαγωγὴν, τοῦλάχιστον τὴν ἐπιτίμη-
σιν τῶν ὑπουργῶν.

Ὁ Πίττ ἀνέδειξεν, εἰς τὴν περίστασιν ταύτην,
πλείστην, παρὰ τὸ σῶνθεας, πολιτικὴν μετρίότητα καὶ
σωφροσύνην. Ὑπὸ τῆς πείρας εἶχε διδαχθῇ, ὅτι μόνος
δὲν ἠδύνατο νὰ διαφυλάξῃ τὴν ἀρχήν. Διὰ τῆς εὐ-
γλωττίας αὐτοῦ καὶ τῆς παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐνοίας,
ἐπέτυχε βεβαίως πολλὰ, πλείστα πλεονεκτήματα. Οὐ
δὲ κοινωνικὸν ἀξίωμα ἔχων, οὐδὲ περιουσίαν, μι-
σούμενος μὲν ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ ὑπὸ τῆς ἀρι-
στοκρατίας δὲ μισούμενος, κατώρθωσε νὰ προταγω-
νιστήσῃ ἐν τῇ πολιτείᾳ, κατώρθωσε νὰ συγκροτήσῃ
ὑπουργεῖον καὶ νὰ ἀποκλείσῃ ἀπὸ αὐτοῦ ὅλους τοὺς
ἀντιπάλους αὐτοῦ, τὸν τε ἐπιφανέστατον εὐπατρίδην
τῆς Οὐίγιγκς μερίδος (τὸν Νεοκαστελλίας), καὶ τὸν ἐπι-
τηδειότερον περὶ τὰς βουλευτικὰς συζητήσεις ἄνδρα
(τὸν Φόξ). Ἄλλ' ἤδη ἐνόησεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ
προβῇ περαιτέρω. Βεβαίως ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ δὲν ἦτον
ὅλως ἀπήμαντος εἰς τὸ Ἀγγλικὸν πολίτευμα. Ὁ πο-
λιτικὸς ἀνὴρ, ὁ νεμόμενος τὴν εὐνοίαν τοῦ ἔθνους
καὶ ἀπὸ τοῦ ἔθνους θαυμαζόμενος, ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ
φοδερὸς ἡγεμῶν τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἠδύνατο ν' ἀξιω-
θῇ τιμῶν δημοτικῶν μεγάλων, ἠδύνατο ἴσως, ἐπὶ τινα
χρόνον, καὶ τὴν ἀρχὴν νὰ καταλάβῃ. Ἀλλὰ τοιοῦτος
ἦτο ὁ τότε ἐκλογικὸς νόμος, ὥστε ὁ ὑπὸ τοῦ λαοῦ εὐ-
νοούμενος ἄνθρωπος, διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὅτι ἤνοιετο
ὑπὸ τοῦ λαοῦ, δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πλειονοψηφίαν ἐν
τῇ βουλῇ. Ὁ δούξ Νεοκαστελλίας, ὅσῳ οὐτιδανὸς
καὶ ἂν ἦτο λόγῳ ἠθικῆς, τρόπου καὶ πνεύματος, ἦτο
ὅμως οὐδὲν ἥττον ἐχθρὸς ἐπικίνδυνος. Τὸ κοινωνικὸν
αὐτοῦ ἀξίωμα, ἡ περιουσία καὶ ἡ ἀναμφισβήτητος
βουλευτικὴ ἐπιρροή, ἤθελον μόνον ἀρκέσει νὰ κατα-
στήσωσιν αὐτὸν ἰσχυρόν· ἀλλὰ παρεκτός ταύτου, ἡ
Οὐίγιγκς ἀριστοκρατία ἐθεώρει αὐτὸν ὡς ἀρχηγόν.
Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ χρόνον ἤρξεν, ὥστε ἐφαίνετο δικαι-
οῦμένος νὰ ἐξακολουθῇ ἀρχῶν, λόγῳ παραγραφῆς.
Ἡ βουλὴ εἶχεν ἐκλεχθῇ αὐτοῦ ὑπουργοῦντος, ὥστε
οἱ πλείστοι τῶν βουλευτῶν διὰ συνδρομῆς αὐτοῦ ἐ-
πέτυχον τὴν ἐκλογὴν τῶν καὶ τῶν δημοσίων ὑπαλ-
λήλων δὲ οἱ πλείστοι ἦσαν ἐδικοὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Πίττ ἤθελε νὰ λάβῃ τὴν ἀρχήν, καὶ ἤθελε
νὰ λάβῃ αὐτὴν ὑπὸ εὐγενοῦς καὶ μεγαλόφρονος κινού-
μενος αἰσθήματος. Ἦτο πατριώτης καθ' ὅλην τὴν ἐκ-
τασιν τοῦ λόγου· ἠγάπα τὴν Ἀγγλίαν, καθὼς ὁ Θε-
μιστοκλῆς ἠγάπα τὰς Ἀθήνας, καθὼς ὁ Ῥωμαῖος
ἠγάπα τὴν ἐπτάλοφον αὐτοῦ πόλιν. Ἐδίδεκε δὲ τὴν
πατρίδα αὐτοῦ περιῦροιθεῖσαν καὶ ἡττηθεῖσαν· ἔδιδεκε
τὸ ἔθνικόν πνεῦμα ἐξευτελισθάν· ἀρ' ἐτέρου ἤξευρε
τί ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ τὸ κράτος ἑκείνο, ἂν ἐγένετο
ἐνεργὸς χρήσις τῶν πόρων αὐτοῦ, καὶ ἠεθάνετο, ὅτι
αὐτὸς ἦτο ὁ ἄνθρωπος ὁ δυνάμενος νὰ μεταχειρισθῇ
τοιουτοτρόπως τοὺς πόρους ἐκείνους. « Μιλόρδε εἶπε
πρὸς τὸν δούκα Διμονσχιρίας, « εἶμαι βέβαιος, ὅτι ὁ

αὐτὸς εἰσπορεῖ νὰ σωθῇ, καὶ ὅτι ἐγὼ καὶ μό-
νος δύναμαι νὰ τὸν σώσω. »

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐπεθύμει νὰ ἀρξῇ καὶ ἠεθάνετο
ὅτι μόνον τὰ πλεονεκτήματα αὐτοῦ καὶ ἡ δημοσία πε-
σις δὲν ἤρχουν ὥστε νὰ διαφυλάξῃ τὴν ἀρχήν, παρὰ τὴν
θέλησιν τῆς αὐλῆς καὶ τῆς ἀριστοκρατίας, ἐπεχείρησε
νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τοῦ Νεοκαστελλίας.

Ἦτο δὲ καὶ ὁ Νεοκαστελλίας διατεθειμένος εἰς συν-
διαλλαγὴν· διότι ἐνόησεν, ὅτι ἡ αὐλὴ καὶ ἡ ἀριστο-
κρατία, ἂν καὶ ἰσχυρόταται, δὲν ἦσαν ὁμῶς παντο-
δύναμοι ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἡτυ-
χίας, ἠδύνατο βεβαίως νὰ ἀναδείξωσι καὶ νὰ ὑπο-
στηρίξωσιν ὅποιονδήποτε ἤθελον ὑπουργόν· ἀλλ' ἐν
καιρῷ πολέμου, καὶ δυσμενείας κοινῆς, καὶ ταραχῆς
τῶν πνευμάτων, μόνον τὰ ἐρείσματα ἐκείνα δὲν ἦσαν
ἀποχρώντως ἀσφαλῆ. Ἡ βουλὴ δὲν συνέκειτο ἐξ
ἀριστοκρατικῶν μόνων στοιχείων, ὅπως δὴποτε δὲ καὶ
ἂν ἦναι συγκεκροτημένοι αἱ πολυάριθμοι βουλευτικαὶ
συνελεύσεις, τὸ πνεῦμα αὐτῶν εἶναι πάντοτε μέχρι
τινὸς δημοτικόν. Ὅταν ἡ συζήτησις ἦναι ἐλευθέρη,
ἡ εὐγλωττία εὐρίσκει πάντοτε θαυμαστάς, ἡ δὲ σύ-
νεσις, ἀνθρώπους πειθομένους. Ὅταν ὁ τύπος ἦναι
ἐλεύθερος, οἱ κυβερνῶντες πρέπει πάντοτε νὰ εὐλα-
βῶνται τὴν γνώμην τῶν κυβερνωμένων.

Ἐντεῦθεν κατήντησαν ἀμοιβαίως ἀναγκαῖοι οἱ δύο
ἐκείνοι ἄνθρωποι, οἱ τοσοῦτον τοὺς χαρακτήρας ἀνό-
μοιοι καὶ πρὸ μικροῦ ἐτι θανάσιμοι διατελέσαντες
ἐχθροί. Ὁ Νεοκαστελλίας ἔπεσε κατὰ τὸν Νοέμβριον
μῆνα, διότι ἐστερεῖτο τῆς τε εὐνοίας τοῦ κοινοῦ, ἣν
ἐνέμετο ὁ Πίττ, καὶ τῆς συνδρομῆς τοῦ Παρλαμέν-
του, ἣν ὁ Πίττ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἦτο ἐπιτήδειος νὰ
περιποιῆται. Ὁ Πίττ πάλιν ἔπεσε κατὰ Ἀπρίλιον,
διότι δὲν εἶχε τὸ εἶδος ἐκείνο τῆς ἐπιρροῆς, εἰς τοῦ
ὁποῖου τὴν ἀπόκτησιν καὶ τὴν συλλογὴν ὁ Νεοκα-
στελλίας κατηνάλωσεν ἅπαντα τὸν βίον. Οὐδεὶς ἐξ
αὐτῶν ἠδύνατο νὰ ἀρξῇ μόνος, ἐκάτερος δὲ ἠδύνατο
νὰ καταβάλλῃ τὸν ἕτερον. Ἡ ἔνωσις αὐτῶν ἐμίλλε
νὰ ἀποβῇ ἀκαταγώνιστος.

Ὁ Πίττ λοιπὸν ἀπεφάσισε νὰ φεισθῇ τοῦ ἀρχαίου
αὐτοῦ ἀντιπάλου, διότι σκοπὸν εἶχε νὰ συμμαχήσῃ
μετ' αὐτοῦ· ἤθελεν ὁμῶς καὶ νὰ μὴ φανῇ ὅλως ἀνα-
κόλουθος καὶ νὰ σώσῃ τὴν παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐνοίαν,
ἐπὶ δὲ τούτῳ ἐπραξεν μικρόν τι, ἀλλὰ ἐπραξεν τὸ μι-
κρόν τοῦτο εἰς τρόπον μεγάλῃν προξενήσαν· α ἐντύ-
πωσιν. Προσῆλθε, δηλαδὴ, ἐπὶ τῆς συζητήσεως τῆς
γανομένης περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν ὑπουργῶν εἰς τὴν
βουλήν, μεθ' ὅλης τῆς ἐπιδεικτικῆς τοῦ ἀρθριτικοῦ αὐ-
τοῦ νοσήματος περιβολῆς, ἔχων τοὺς μὲν πόδας σχε-
πασμένους μὲ φλανέλλας, τοὺς δὲ βραχίονας ἀπὸ ὑ-
ποδέσμευς ἀνηρτημένους, καὶ παρέμεινεν εἰς τὴν ἐδραν
αὐτοῦ ἀγωνιῶν καὶ ἀπειρηκίως ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· καὶ
ἐξεφώνησε μὲν ὀλίγας τινὰς πικρὰς καὶ ὀξείας λέ-
ξεις, ἐν γένει ὁμῶς ὑπῆρξεν ἐπισεικῆς καθ' ὅλην τὴν
συζήτησιν.

Περατωθείσης δὲ τῆς ἀνακρίσεως ἀνευ ἐπιδοκιμα-
σίας καὶ ἀνευ ψόγου, τὸ μέγιστον πρὸς τὴν μελετω-
μένην συμμαχίαν κώλυμα ἐξέλιπε. Πολλὰ ὁμῶς ἔπε-
λίποντο ἐτι τὰ προσκόμματα. Ὁ βασιλεὺς ἔχαιρε

διότι ἀπηλλάγη ἀπὸ τοῦ ἀγερῶχου καὶ φιλοδόξου ὑπουργείου, τὸ ὁποῖον ἐπέβλεπεν αὐτῷ ἡ φωνὴ τοῦ ἔθνους· ὥστε δυσηρεστήθη τὰ μέγιστα, ὅταν ἐνόησεν ὅτι ὁ Νεοκαστελλίας, ὅστις ἐπὶ τριάκοντα ὅλα ἔτη εἶχε λάβει ἀδιάλειπτα τῆς βασιλικῆς εὐνοίας δείγματα, καὶ ἐπισήμως ὑποσχέθη, ὅτι δὲν θέλει πο-ε συμμαχῆσαι μετὰ τοῦ Πίττ, ἐμιλέτα νῆαν ἀπιστίαν. Ὅλων τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ μᾶλλον ἀπολαμβάνων τὴν βασιλικὴν εὐνοίαν ἦτο ὁ Φόξ· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπεθύμει τὸν συνδυασμὸν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Νεοκαστελλίας. Ἀλλ' ὁ δοῦξ εἶχεν ἀρκετὴν πονηρίαν, ὥστε νὰ μὴ ἐμπέσῃ εἰς τὴν παγίδα ταύτην. Ὡς ῥήτωρ, ὁ Φόξ ἠδύνατο βεβαίως νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον ἐν τῇ βουλῇ ἐπίσης σχεδὸν ὅσον καὶ ὁ μέγας αὐτοῦ ἀνταγωνιστής· ἀλλὰ ὁ Φόξ ἦτο εἰς τῶν ἀπεχθεστέρων εἰς τὴν κοινὴν γνώμην τῆς Ἀγγλίας ἀνδρῶν. Ἐκτὸς τούτου, ὁ Νεοκαστελλίας ἔτρεφε πρὸς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν τὴν παρομιώδη ἐκείνην τοῦ κεραμέως πρὸς τὸν κεραμέα ζηλοτυπίαν, καὶ τοῦ τέκτονος πρὸς τὸν τέκτονα. Ὁ Φόξ ἠθελε βεβαίως ἐπιχειρήσει ν' ἀναμιχθῇ εἰς τὸν κλάδον τῆς Κυβερνήσεως, τὸν ὁποῖον ὁ δοῦξ ἐπεθύμει νὰ διαχειρίζεται ὅλως διόλου μόνος, εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν τῶν βουλευτικῶν ψήφων. Ἐνῶ ὁ Πίττ ἐξεναντίας ἦτο ἐτοιμότατος νὰ παραχωρήσῃ τὸ αἰσχρὸν ἐκεῖνο ἔργον εἰς πάντα ὅστις εἶχεν ὄρεξιν νὰ τὸ ἀναλάβῃ.

Ἐπὶ ἑνδεκα ὅλας ἐβδομάδας ἡ Ἀγγλία ἔμεινεν ἄνευ ὑπουργείου, καὶ ἐν τούτοις ἔδρευε μὲν ἡ βουλὴ, βαρὺς δὲ διεξήγετο πόλεμος. Αἱ προκαταλήψεις τοῦ βασιλέως, τὸ μέγα τοῦ Πίττ φρόνημα, ἡ ζηλοτυπία, ἡ κουφότης καὶ ἡ προδοσία τοῦ Νεοκαστελλίας, ἀνέβαλον τὴν παγίωσιν τῶν πραγμάτων. Ὁ Πίττ, γινώσκων καλῶς τὸν δοῦκα, δὲν ἠθελε νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς αὐτὸν πρὶν λάβῃ ἀποχρώσας ἀσφαλείας. Ὁ δοῦξ πάλιν ἦτο τόσον φίλαρχος, ὥστε πολλὴν προθυμίαν νὰ δώσῃ ἀποχρώσας ἀσφαλείας δὲν εἶχεν. Ἐνῶ δὲ διεπραγματεύοντο πρὸς ἀλλήλους, ὁ βασιλεὺς ματαίως ἠγωνίσθη νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ὀριστικὴν αὐτῶν ῥῆξιν ἢ νὰ συγκροτήσῃ ἄνευ αὐτῶν ὑπουργεῖον. Τελευταῖον ἠναγκάσθη νὰ ἐνδώσῃ διὰ τὸ κρίσιμον τῆς περιστάσεως· καὶ ἅμα ἐνδόντος αὐτοῦ, προέκυψε, τελευταῖον, ἀπὸ τοῦ χάους, ἐν ᾧ ἐπὶ τοσούτου χρόνου διάστημα, αἱ φατρίαι ἀνυψοῦντο καὶ κατέπιπτον, συνεδυάζοντο καὶ ἀπεχωρίζοντο, κυβέρνησις ἰσχυρὴ μὲν ἰσωτερικῶς, ἐξωτερικῶς δὲ εὐτυχιστάτη.

Ὁ Νεοκαστελλίας ἔλαβε τὸ θησαυροφυλάκιον· ὁ δὲ Πίττ ἀνηγορεύθη Γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας, προσλαβὼν τὴν τε ἡγεμονίαν τῆς Βουλῆς καὶ τὴν ὑπερτάτην διεύθυνσιν τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἐξωτερικῶν πραγμάτων. Ὁ Φόξ ἦτο ὁ μόνος ἄνθρωπος ὅστις ἠδύνατο νὰ προξενήσῃ πολλὴν ζημίαν εἰς τὸ νέον ὑπουργεῖον· ἀλλὰ τοῦτο ἔπραξε τὰ χεῖλη αὐτοῦ, διορίσαν αὐτὸν γενικὸν τοῦ στρατοῦ ταμίαν, δὸν δηλαδὴ αὐτῷ τὴν εὐπροσδοκώτεραν τῆς ὅλης κυβερνήσεως θέσιν, ἐνότῳ διήρκει ὁ πόλεμος οὗτος. Ὁ Φόξ ἦτο πένης, ἡ δὲ θέσις ἐπαγωγός· οὐδὲν ἦττον παράδοξον φαίνεται, ὅτι ἄνθρωπος πρωταγωνιστήσας ἐν τῇ κυβερνήσει τῶν

πραγμάτων, καὶ ἄξιος βεβαίως ὢν τοιαύτης τύχης, ἄνθρωπος ὑπουργήσας καὶ δις ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐπιτραπείς νὰ συγκροτήσῃ ὑπουργεῖον, ἀντίζηλος δὲ τοῦ Πίττ λογιζόμενος, καὶ ποτε ἐλπίσας νὰ παρευδοκημήσῃ τὸν ἀντίζηλον ἐκεῖνον, συνήνεσεν, ἕνεκα χρηματικοῦ ὠφελήματος, νὰ ἀναλάβῃ θέσιν δευτερεύουσας καὶ νὰ ψηφίσῃ ἐν σιωπῇ ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως ἐκείνης, εἰς τῆς ὁποίας τὸ ἀνώτατον συμβούλιον δὲν ἐκαλεῖτο.

Τὰ νέον ὑπουργεῖον ἀνέδειξεν ἐκ πρώτης ἀφετηρίας τὴν ῥώμην αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τὴν ὀρθὴν κρίσιν. Διότι ἐξέπεμψεν εἰς τὰ Γαλλικὰ παράλια στρατείας, εὐτελεῖ ἐπαγαγούσας ἀποτελέσματα. Ὁ ἀγγλικὸς στόλος ἐκυρίευσεν τὴν μικρὰν νῆσον Αἰξ, ἠπέλυσεν τὴν Ῥοχερσορτίαν, ἐπυρπόλησέ τινα πλοῖα εἰς Σαιντ-Μάλον καὶ ἀπήγαγεν ἀπὸ τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Χερβούργου, ὡς τρόπαια, πυροβόλα τινὰ καὶ τινὰς ὄλμους. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὸ βασιλεῖον ἐνεπλήσθη ὑπερηφανείας καὶ ἀγαλλιᾶσεως, ἕνεκα κατακτήσεων πολὺ ἀξιολογωτέρων. Κατορθώματα ἀλλεπάλληλα, λαμπρὰ βεβαίως καὶ, καθὼς κοινῶς ἐφρονεῖτο, οὐχὶ ἄκαρπα, περικλεέστατον ἀνέδειξαν τὸ ὄνομα τοῦ ὑπουργοῦ, εἰς ὃν ἦτο ἐπιτετραμμένη ἡ τοῦ πολέμου διεξαγωγή. Ἡ ὅλη Ἀμερικανικὴ νῆσος, ἡ καλουμένη Βρετανικὴ ἄκρα, καθυπετάχθη· ὁ στόλος, εἰς ὃν ἡ αὐλὴ τῆς Οὐερσαλίας ἀνέθετο τὴν ὑπὲρ τῆς Γαλλικῆς Ἀμερικῆς ἄμυναν, κατετροπώθη· αἱ κυριευθεῖσαι σημαῖαι ἐκομίσθησαν ἐν θριάμβῳ εἰς Λονδῖνον, καὶ, κεραυνοβολούντων μὲν τῶν πυροβόλων, κρουόντων δὲ τῶν τυμπάνων, ζητωκραυγούντος δὲ πλήθους ἀχανοῦς, ἀνηρτήθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Παύλου. Ἀναφοραὶ συγχαρητήριοι συνέρρευσαν ἀφ' ὅλων τῶν μεγάλων τῆς Ἀγγλίας πόλεων, ἡ Βουλὴ δὲ συνήλθεν εἰμὴ διὰ νὰ ὁμολογήτῃ χάριτας, νὰ ψηφίσῃ τὴν ἀνέγερσιν μνημείων, καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ, μία φωνῇ, πιστώσεις διπλοσσίας καὶ ἐπέκεινα τῶν, ὅσαι ποτὲ, ἐπὶ τῶν μεγίστων πολέμων, εἶχον ἐπιτραπῇ.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ 1759 ἔτους κατεκτήθη ἡ ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ κειμένη Ἀφρικανικὴ νῆσος Γορέη μετ' ὀλίγον ἔπεσεν ἡ Γουαδελούπα, ἔπειτα ἡ Τικονδερόγα, ἔπειτα ἡ Νιαγάρα· ἡ ναυτικὴ τοῦ Τουλῶνος μοῖρα, προσβληθεῖσα, κατὰ τὰ Ἰσπανικὰ παράλια, ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Βοσκαουενίου, ἐπαθεν ἦτταν ὁλοσχερῇ. Ἀλλὰ τὸ μέγα τοῦ ἔτους ἐκείνου ἄθλον, ὑπῆρξε τὸ τοῦ ναυάρχου Οὐέλφιου· ἡ ἀγγελία τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κοσθεκίας ἐφθασεν εἰς Λονδῖνον κατ' αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα, καθ' ἣν συνήλθεν ἡ Βουλὴ. Τὰ πάντα ἦσαν χαρὰ καὶ θρίαμβος· αὐτὸς ὁ ρθόνος, αὐτὸ τὸ φατριαστικὸν πνεῦμα ἠναγκάσθησαν νὰ υποκύψωσιν εἰς τὴν πάνδημον ἐκείνην ἐπιδοκιμασίαν. Οὐλοῖ καὶ Τόρεις συνημιλλῶντο πρὸς ἀλλήλους, ἀποθαυμάζοντες τὴν μεγαλοφυίαν καὶ μεγαλοφυίαν τοῦ Πίττ. Οὐδεὶς ὠμίλει περὶ τῶν ἄλλων ὑπουργῶν, οὐδεὶς τοὺς ἐνθυμεῖτο. Ἀλλὰ καὶ βουλὴ, καὶ ἔθνος, καὶ ἀποικίαι, καὶ σύμμαχοι, καὶ ἐχθροί, εἰς ἐκεῖνον καὶ μόνον εἶχον ἐστραμμένους τοὺς ὀφθαλμούς.

Μόλις ἡ βουλὴ ἐψήφισε τὴν ἀνέγερσιν μνημείου εἰς τὸν Οὐέλφιον, καὶ ἐπῆλθεν νέα χαρὰς εὐαγγελία. Ὁ ἐν Βρέστῃ Γαλλικὸς στόλος, ἀναχθεὶς εἰς τὸ πέλαγος

ναυαρχοῦντος τοῦ Κογφλανίου, κατεδιώχθη ὑπὸ Ἀγγλικῆς μοίρας, ὑπὸ τὸν Αὐνίκιον τεταγμένης. Ὁ Κογφλάνιος ἐζήτησε νὰ σωθῇ, πλησιάζων ὅσον ἐνεστὶν εἰς τὴν Γαλλικὴν παραλίαν. Ἡ παραλία ἦτο βραχώδης, ἡ νύξ σκοτεινὴ, λυσσώδης δὲ ὁ ἄνεμος καὶ ὁ κλύδιον τοῦ κόλπου τῆς Βισκαίης φοβερός. Ἀλλὰ ὁ Πίττ εἶχεν ἐμφυσῆσαι εἰς ἅπαντας τοὺς κλάδους τῆς ὑπηρεσίας πνεῦμα πρὸ καιροῦ εἰς αὐτοὺς ἀγνωστον. Οὐδεὶς Ἀγγλος ναυτικός ἦτο ἤδη διατεθειμένος νὰ περιπέσῃ εἰς τὴν πλάνην τοῦ Βαγγίου. Ὁ ναύκληρος εἶπεν εἰς τὸν Αὐνίκιον, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπέλθωσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἄνευ μεγίστου κινδύνου. « Ἐπράξατε τὸ χρέος σας, ὑποβαλόντες εἰς αὐτὴν τὴν παρατήρησιν ταύτην » ἀπεκρίθη ὁ ναύαρχος· « ἐγὼ δὲ σᾶς διατάσσω, ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ μου εὐ-θύνῃ, νὰ μὲ φέρετε εἰς τὴν πλευρὰν τῆς Γαλλικῆς ναυαρχίδος ». Δύο Γαλλικὰ δίκροτα παρεδόθησαν· τέσσαρα ἐξωλοθερέθησαν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκρύβησαν ἐν τὸς τῶν ποταμῶν τῆς Γαλλικῆς Βρετανίας.

Ἐπέστη τὸ 1760 ἔτος, καὶ νέοι καὶ ἀλλεπάλληλοι ἐπὶ πᾶσι θρίαμβοι· τὸ Μοντριάιον ἐκυριεύθη ἅπαντα ἡ Καναδικὴ καθυπετάχθη· ἅπαντες οἱ Γαλλικοὶ στόλοι ἔπαθον, ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, ἀδιαλείπτους συμφοράς. Συγχρόνως δὲ κατωρθοῦντο ἐν τῇ Ἀνατολῇ κατακτήσεις, κατὰ μὲν τὴν ταχύτητα ἐνάμιλλοι τῶν κατακτήσεων τοῦ Καρτεζίου καὶ τοῦ Πιζάρρου, ὑπέρτεροι δὲ αὐτῶν κατὰ τὸ μέγεθος. Ἐν διαστήματι τριῶν ἐτῶν οἱ Ἀγγλοὶ ἱδρύσαν ἐν τῇ Ἰνδικῇ κράτος μέγα, ὁλοσχερῶς ἀνατρέψαντες τοὺς πρὸ αὐτῶν ἰσχυροὺς αὐτοῖς Γάλλους (Ἴδε τὸ περὶ Λόρδου Κλίβου ἄρθρον, εἰς τὰ φυλλάδια ΙΣΤ. ΙΖ. ΙΗ, ΙΘ. καὶ Κ. τῆς Πανδώρας).

Ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ Εὐρώπῃ ἰσχυρότεροι μὲν ἦσαν οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἀγγλίας, διότι ἕνα μόνον εἶχεν ἐνταῦθα αὐτὴ ἀξιόλογον σύμμαχον, τὸν βασιλεῖα τῆς Πρωσίας, αὐτὸς δὲ προεβλήθη ὡς μόνον ὑπὸ τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς Ρωσίας καὶ ὑπὸ τῆς Αὐστρίας· ἀλλ' ἡ μεγαλουργία τοῦ Πίττ ἐνίκησε καὶ ἐν τῇ ἡπείρῳ ἅπασας τὰς δυσκολίας. Ὅσῳ πικρῶς καὶ ἂν κατεδίκαζεν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἄλλοτε τὴν μισθοδοσίαν τῶν ξένων ἡγεμόνων, ἤδη ἐδαπάνησεν εἰς τὴν τοιαύτην μισθοδοσίαν ὅσα χρήματα οὐδεὶς τῶν προκλήτων αὐτοῦ ἐτόλμησε νὰ δαπανήσῃ. Ὁ ρέκτης καὶ πολυμήχανος ἡγεμὼν τῆς Πρωσίας ἔλαβε χρηματικὴν συνδρομὴν τοιαύτην, ὥστε κατάρθωσεν ἀπὸ τοῦ ἰσού ν' ἀνταγωνισθῇ πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς αὐτοῦ ἀντιπάλους. Περὶ οὐδενὸς ἀντικειμένου ὁ Πίττ ἐλάλησε ποτὲ μετὰ τσαύτης θερμότητος καὶ εὐγλωττίας ὅσον περὶ τῆς δυστυχοῦς ἀνάγκης, τοῦ ν' ἀνταλαμβάνῃ τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ἀννοβερίας. Ἦδη δὲ ἀπεσῆναι, καὶ δικαίως τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι εἶναι ἀνάξιον τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους ν' ἀρῇ τὸν βασιλεῖα τοῦ ν' ἀποβάλῃ τὰ ἡπειρωτικὰ ταῦτα κτήματα, ἔνεκεν Ἀγγλικῶν συμπερόντων. Ἐβεβίωσε δὲ τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ, ὅτι δὲν θέλουν παντάπασι ἐκ τούτου ζημιωθῇ, καὶ ὅτι ἐν τῇ Γερμανίᾳ θέλει κατακτήσει δι' αὐτοὺς τὴν Ἀμερικὴν. Οὕτω δὲ πολιτευόμενος, προτεκτόσατο μὲν τὴν εὐνοίαν τοῦ βα-

σιλέως, δὲν ἀπέβαλε δὲ τὴν τοῦ ἔθνους εὐνοίαν. Ἡ ὑπεροχὴ τὴν ὁποίαν ἀπέκτησεν ἐν τῇ βουλῇ, διὰ τὴν εὐγλωττίαν αὐτοῦ, τὴν ἐπιτυχίαν, τὸ μέγα ἀξίωμα, τὸ μέγα φρόνημα καὶ τὸν ἀτρόμητον χαρακτήρα, ἦτο τσαύτη, ὥστε κατήντησε νὰ μεταχειρίζεται τὸ σῶμα τοῦτο ὅπως οὐδεὶς ποτε, οὐδὲ πρότερον, οὐδὲ μετέπειτα, τὸ μεταχειρίσθη. Οὐδεὶς ῥήτωρ ἠδύνατο νὰ τολμήσῃ νὰ ἀποδείξῃ αὐτὸν ἀνακαλούμενον. Εἰς καὶ μόνος ἐδοκίμασε ποτε νὰ πράξῃ τοῦτο, καὶ ὁ ἄθλιος, εἰς τοιαύτην, διὰ τὸ ἀγέρωχον τοῦ ὑπουργοῦ ὕψος, περιέστη ἀμνηχανίαν, ὥστε ἐτραύλισεν, ἐσιώπησε καὶ ἐλάθησεν.

Τοσοῦτον δ' ἐνεργῶς πολιτευθεὶς καὶ ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ Εὐρώπῃ, ἀναγκάως ἐπέτυχεν. Ὅταν ἦλθιν εἰς τὰ πράγματα, ἡ Ἀννοβερία ἐκινδύνευε· πρὶν δὲ τρεῖς παρελθῶσι μῆνες, ἔπεσεν ὁλόκληρος εἰς χεῖρας τῶν Γάλλων. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὰ πράγματα μετέβαλον ὅψιν· οἱ κατακτηταὶ ἐξώσθησαν· συνακροτήθη στρατός συγκείμενος ἐν μέρει ἀπὸ Ἀγγλικῶν, ἐν μέρει ἀπὸ Ἀννοβερικῶν καὶ ἄλλων Γερμανικῶν ταγμάτων, ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ πρίγκηπος Φερδινάνδου τοῦ Βρυγῶντικου καὶ οἱ Γάλλοι ἐν ἔτει μὲν 1758 ἡττήθησαν περὶ Κρεφελδιάν, ἐν ἔτει δὲ 1759 ἔπαθον ἔτι ὁλοσχερεστέραν καὶ ἰπονειδιστοτέραν τροπὴν περὶ Μινδένιον.

Ἐν τούτῳ δὲ τὸ ἔθνος ἀνεδείκνυσεν ἅπαντα τοῦ αὐτοῦ τὰ σημεῖα· οἱ ἔμποροι τοῦ Λονδίνου οὐδέποτε τοσοῦτον κῦδαιμόνησαν· ἡ ἀκμὴ πολλῶν μεγάλων ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν πόλεων, ἰδίως τῆς Γλασκουρίας, τότε ἤρχισεν, ἡ δὲ λαμπρὰ ἐπιγραφὴ τὴν ὁποίαν φέρει τὸ ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ τοῦ Λονδίνου ἀγαλμα τοῦ Πίττ, ἀνακηρύττει τὴν κοινὴν τῶν ἀστῶν τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης γνώμην, ὅτι ἐπὶ τῆς ὑπουργίας αὐτοῦ, τὸ ἐμπόριον α ἐν πολέμῳ καὶ διὰ τοῦ πολέμου α ἤνθησεν. »

Ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὰ σημεῖα ταῦτα τῆς ἐπιδόσεως ἦσαν μέχρι τινὸς ἐπιπλάστα. Ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τινὲς τῶν κατακτήσεων ἐκείνων ἦσαν λαμπραὶ μᾶλλον ἢ χρήσιμοι. Ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὁ Πίττ περὶ ἐλαχίστου ἐποίησε τὴν δαπάνην τοῦ πολέμου· καὶ ἴσως ὀρθότερον εἶναι νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἤρξαντο τὴν ἔνεκα τῶν κατορθωμάτων ἐκείνων ἀγαλλίασιν τοῦ ἀνδρός, τὸ μέγεθος τῆς δαπάνης τὴν ὁποίαν ἀπῆλθον. Ἐνῷ συνήθως οἱ ὑπουργοὶ ζητοῦν νὰ παραστήσωσι μικρότερα τὰ ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν γινόμενα ὑπὸ τοῦ ἔθνους ἐξοδα, αὐτὸς ἐξεναντίας ἤθελε νὰ τὰ μεγαλοποιῇ. Διότι ἐχαυρία ἐπὶ ταῖς θυσίαις, τὰς ὁποίας ἡ εὐγλωττία καὶ ἡ ἐπιτυχία του κατέπειθον τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ νὰ καταβάλωσι. Καὶ ὡς ὑπουργὸς δὲ τοῦ πολέμου, δυσκόλως ὁ Πίττ δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄξιος ἀπάντων τῶν ἐγκωμίων ὅσα ἐπεσώρευσε εἰς αὐτὸν τὸ ἔθνος. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἴσως ἔνεκα τῆς ἀμαθείας ἡμῶν, οὐδὲν δυνάμεθα ν' ἀνακαλύψωμεν εἰς τὰς διατάγας αὐτοῦ βαθὺ καὶ περινενοημένον σχέδιον. Πολλοὶ τῶν στρατειῶν αὐτοῦ, ἰδίως αἱ ἐπὶ τὰ Γαλλικὰ παράλια ἐκπεμφθεῖσαι, ἦσαν δαπανηραὶ ἅμα καὶ ἀπο-ποι. Αἱ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν γινόμεναι κατακτήσεις ἡ-

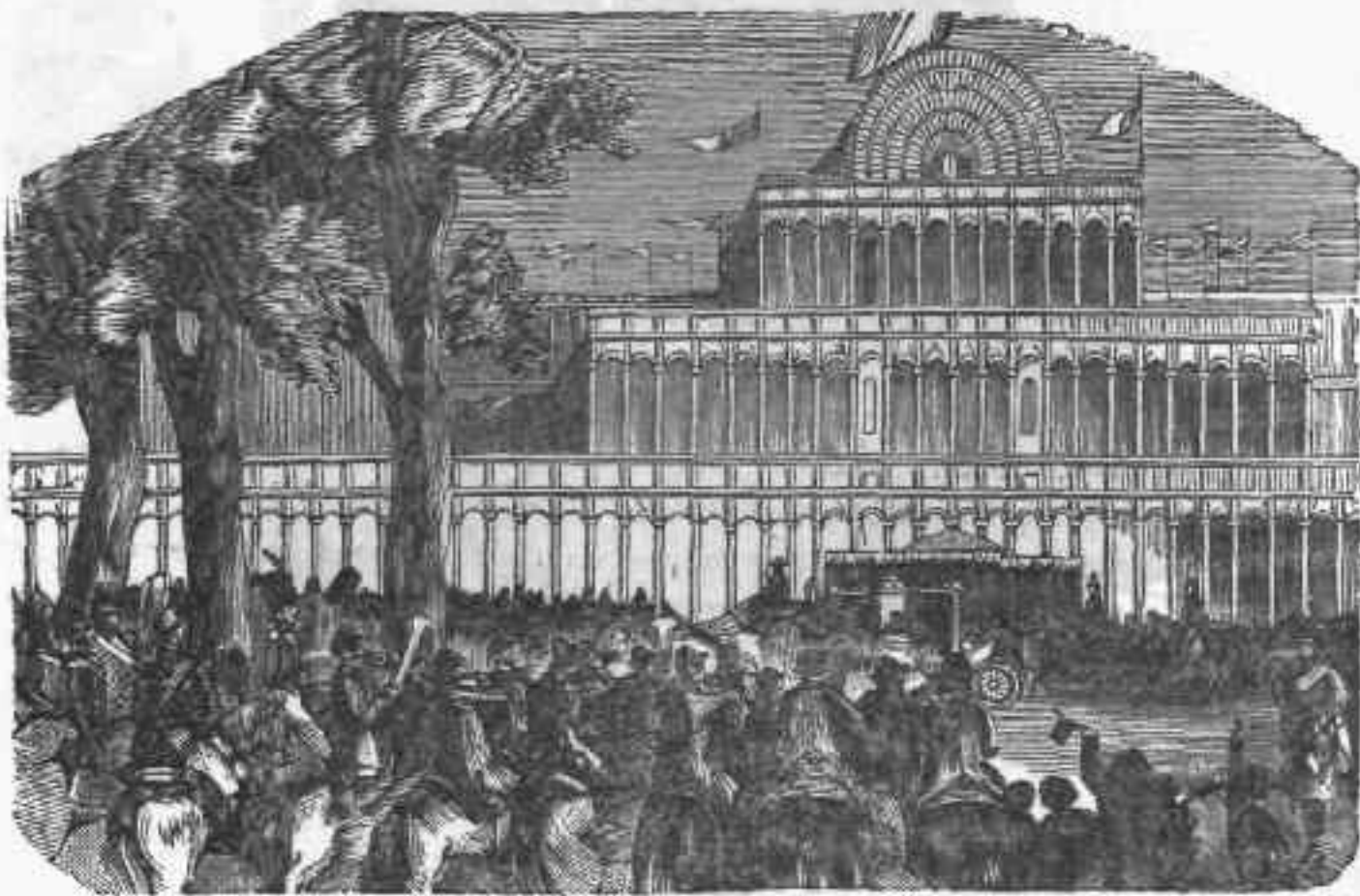
ἔχσαν μὲν τὴν λαμπρότητα τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν οὗτος προέστη τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ δὲν ἐγένοντο κατ' ἐπίνοιαν καὶ ὑπαγόρευσιν αὐτοῦ. Τὸ ἀναμφίβολον εἶναι, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἦτο φύσει μεγαλουργός, τολμηρός, πολυμήχανος· καὶ ὅτι ἐκθύμως μὲν εἶπετο τῇ φύσει ταύτῃ, εἰς πάντα δὲ προθύμως συνεργούς εἶχε τὴν τε περιουσίαν ἔθνους πλουσίου, καὶ τὴν ἀνδρείαν ἔθνους γενναίου.

Ἐν μέρει ὁμως ἀνεδείχθη τῷ ὄντι ἄξιος ὅλων τῶν ἐπυφρημάτων ὅσαι ἀπεδόθησαν ποτε αὐτῷ. Ἡ κατατὸν πόλεμον ἐκεῖνον ἐπιτυχία ἴσως ὀφείλεται μᾶλλον εἰς τοὺς χρηματικούς πόρους καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἔθνους, ἢ εἰς τὴν ἐπιτηδειότητα τῶν διαταγῶν τοῦ ὑπουργοῦ. Ἀλλ' ὅτι τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα εἰς τοιαύτην μετεωρίσθη περιωπὴν, ὅτι οἱ ἐθνικοὶ πόροι μετὰ τὴν αὐτῆς ἀπαρδειγματίστου προθυμίας προεφέρθησαν, τοῦτο ὑπῆρξεν ἀναμφισβητήτως ἔργον τοῦ Πίττ. Τὸ πῦρ τῶν λόγων αὐτοῦ κατέφλιξεν ἅπαν τὸ βασιλεῖον. Τὸ πῦρ ἐκεῖνο ἐξέκαυσεν ἕνα ἕκαστον τῶν στρατιωτῶν, ὅσοι ὤρμησαν ἐπὶ τὰ τεῖχη τῆς Κυβερνήσεως, ἕνα ἕκαστον τῶν ναυτῶν, ὅσοι ἐτακείνωσαν τὸν Γαλλικὸν στόλον ἐν μέσῳ τῶν Βρετανικῶν βρεγῶν. Ἀμα περιελθὼν εἰς τὰ πράγματα ὁ ὑπουργός ἐνεφύτησεν εἰς ἅπαντας τοὺς στρατηγοὺς τοὺς ὁποῖους μετεχειρίζετο, τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἀκαθίκτον, καὶ παντοποῖόν, καὶ ἀνένδοτον πνεῦμα. καθὼ, αὐτὸς, ἦσαν καὶ

αὐτοὶ ἤδη ἑτοιμοὶ νὰ κινδυνεύωσι μὲν τὰ πάντα, ἐπανελημμένως δὲ ν' ἀναβρίπτωσι τὸν περὶ τῶν ὧν κύβον, μηδέποτε δὲ νὰ θεωρῶσι τι ὡς ἀποτελεσθὲν, ἐνὸς ὧν ὑπελίκετο νὰ πράξωσι τι, καὶ νὰ προτιμῶσι τὸ ἀποτυχεῖν τοῦ μὴ τολμῆσαι. Ὁ ὑπουργός ἠδύνατο νὰ φανῇ ἐπισεικὴς πρὸς τὴν θρασύτητα τῆς ἀπερισκεψίας, ἀλλὰ πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῆς περισκέψεως ἦτο ἄδυσώπητος. Εἰς καθὼς ἄλλους καὶ κατ' ἄλλων ἐργῶν ὁ τοιοῦτος τῆς διεξαγωγῆς τοῦ πολέμου τρόπος ἠδύνατο νὰ ἀποτύχῃ. Ὑποκίμῃτε δὲ διὰ τὴν τότε κατάστασιν τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους. Εἰς τοὺς μωροὺς καὶ ῥαδιούργους αὐλικούς τῆς Οὐερταλίας, ὁ ῥηξήνωρ ἐκεῖνος ἀντίπαλος ἐνεποίησε τρόμον καὶ ἀμηχανίαν. Πανικὸς φόβος διδόθη εἰς ἅπασας τῆς κοινωνίας τὰς τάξεις. Οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἀγγλίας ἐθεώρησαν ὡς πεπρωμένον τὸ αἰετοῦ ποτε ἡττηθῆναι ἢ μία νίκη παρήγαγεν οὕτω τὴν ἄλγην, μίχαις οὗ τελευταῖον αἱ διαμαχόμεναι τῶν δύο ἔθνων δυνάμεις κατήντησαν νὰ μὴν ἀπαντῶνται εἰμὴ μετὰ θαρρόους μὲν ὑβριστικοῦ ἄφ' ἑνὸς, μετὰ φόβου δὲ ἀνάνυρου ἀφ' ἑτέρου.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἀκόλουθον φυλλάδιον).

ΛΗΞΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΚΘΕΣΕΩΣ.

Χρυστάλλινον Παλάτιον

Φίλε !

Ἐξέρχομαι ἀπὸ τὸ χρυστάλλινον παλάτιον, ὅπου ἐκτὸς τῆς σήμερον ἡ λήξις τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως. Ἡ τελετὴ ἐγένετο προεδρεύοντος τοῦ πρίγκηπος Ἀλβέρτου, παριστώτων τῶν βασιλικῶν ἐπιτρόπων καὶ

τῶν μελῶν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἀναγνώσθαι τῶν δύο λόγων, τοῦ μὲν ὑπὸ τοῦ Λόρδου Κάνιγγ-αμ, ἐξ ὀνόματος τῶν ἐνόρκων, παρευσιτάσαντος καὶ σημειῶσιν ἐκείνων πρὸς οὓς ἀπενεμήθησαν βραβεῖαι, τοῦ δὲ ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος αὐτοῦ, ἐκφράσαντος ὑμνήσαντος διὰ τὸ αἰτίον πέρας τῆς ἐκθέσεως. Ἡ